

Eșecul pieței financiare

**Este momentul să reconstruim și să regândim,
este momentul ca politica să-și dovedească valoarea**

Această reuniune are loc la Manchester, oraș care a jucat un rol important atât în dezvoltarea sistemului capitalist, cât și în apariția unei clase muncitoare organizate, ca atare este simbolic și nimerit ca Grupul PSE din Parlamentul European să adopte aici un set de principii care ar trebui să ghideze reformele ambițioase care se impun în cadrul sistemului nostru economic și financiar, în urma eșecului catastrofal al capitalismului financiar ultra-liberal din decursul ultimilor ani. Cele cinci principii menționate mai jos au la bază declarația adoptată la data de 5 noiembrie 2008 de prim-miniștrii și liderii partidelor europene social-democrate conduși de Poul Nyrup Rasmussen, președinte al PSE.

1. Măsurile de salvare nu sunt destinate doar bancherilor

- **Acum este evident:** uneori piața este problema, iar guvernul este cel care prezintă soluțiile.
- Cu câteva săptămâni în urmă, prăbușirea spectaculoasă a piețelor financiare a adus Europa și restul lumii în pragul unei catastrofe economice. În ultimul moment, intervenția coordonată a guvernelor din Europa și din restul lumii a salvat sectorul financiar de la prăbușire. Este momentul ca liderii noștri să facă același lucru pentru noi toți.
- Ne confruntăm cu cea mai severă criză economică din ultimii 80 de ani. În decursul acestei crize sunt puse la încercare valoarea instituțiilor noastre, valoarea guvernării democratice, valoarea întregii Europe – pot oare conducătorii noștri să facă față provocării? Vor putea aceștia demara acțiuni concertate pentru a ne garanta locurile de muncă și prosperitatea? Dacă reușesc, atunci ei pot fi arhitecții refacerii economice precum și ai unei guvernări mai bune și mai stabile, ai unei democrații mai viabile și ai unei societăți mai avansate.
- Acolo unde piețele au dat greș, este necesară intervenția puternică și coordonată a guvernelor pentru a restabili încrederea cetățenilor, pentru a spori comenzile pentru furnizori, pentru a impulsiona cererea atât din partea întreprinderilor, cât și din partea consumatorilor. Guvernele europene ar trebui să majoreze cheltuielile publice, să încurajeze spiritul antreprenorial și să faciliteze înființarea și dezvoltarea IMM-urilor. Cu cât aceste tipuri de acțiuni au un caracter mai coordonat, cu atât ele vor avea un grad sporit de eficiență.
- Pentru a putea realiza toate acestea, există 4 pași importanți care pot fi întreprinși rapid de către UE:

1. Trebuie precizată cu exactitate dimensiunea sprijinului financiar necesar la nivel european, pentru a stabili un cadru pentru acțiunile statelor membre – și este necesar de asemenea să se insiste asupra faptului că toate statele membre trebuie să contribuie la pachetul de măsuri pentru regenerare financiară, în limitele permise de politica fiscală a fiecărui stat.
2. Trebuie acordat sprijin statelor membre care întâmpină dificultăți financiare și ale căror posibilități de acțiune la nivel național sunt limitate. În afara zonei euro, unele state au fost martore la atacuri speculative asupra monedelor lor naționale și au fost nevoite să majoreze ratele dobânzilor atunci când s-ar fi impus de fapt micșorarea acestora. Moneda unică a apărut statele care au adoptat-o de crize monetare, dar chiar și pentru unele dintre acestea costurile finanțării datoriei publice au crescut foarte mult. Europa îndeplinește un rol vital în colectarea și direcționarea capitalului – de exemplu prin asigurarea datoriei publice, prin euroobligațiuni sau prin creșterea nivelului împrumuturilor acordate de banca Europeană de Investiții pentru IMM-uri și investiții ecologice.
3. Trebuie folosite mecanismele deja instituite ale Uniunii Europene – cum ar fi de exemplu Raportul strategic de la Lisabona și liniile directoare în materie de economie și ocuparea forței de muncă, ce vor fi publicate în curând – pentru a trimite un mesaj clar cu privire la necesități. Prioritățile trebuie să constituie soluții care i) funcționează rapid și ii) întăresc și modernizează economia europeană.
4. Pentru obținerea de rezultate rapide, trebuie să li se solicite statelor membre să direcționeze ajutorul acordat către aceia care au mai mare nevoie de el – în special întreprinderile mici și familiile vulnerabile – măsuri de salvare la nivel european pentru cei expuși celor mai mari riscuri.

2. Băncile care au primit banii noștri trebuie să ofere rezultate concrete

- Guvernele nu au acordat băncilor miliarde de euro din banii contribuabililor pentru că le iubesc ci pentru că atunci când sectorul bancar se prăbușește, întreprinderile nu mai pot obține creditele de care au nevoie, cetățenii nu mai pot obține ipoteci, întreprinderile dau faliment, valoarea locuințelor scade, se pierd locuri de muncă.
- Băncile au primit acești bani, acum solicităm rezultate concrete:
 - o Trebuie restabilite rapid nivelurile împrumuturilor acordate familiilor și întreprinderilor, în special IMM-urilor; practicile de acordare a împrumuturilor trebuie supuse unei examinări mult mai atente prin intermediul unui Ombudsman financiar, care ar avea sarcina de a asigura că fondurile publice sunt folosite pentru binele public și nu pentru îmbogățirea unor persoane private.
 - o Reducerile ratelor dobânzilor trebuie aplicate rapid și complet.
 - o Trebuie interzisă acordarea de bonificații foarte generoase.
 - o Nu vor exista concedieri obligatorii.

- Guvernele ar trebui să precizeze clar că sunt dispuse să își asume orice atribuții adiționale necesare pentru a asigura protecția locurilor de muncă, a întreprinderilor și a locuințelor.
- Solicităm mult mai multă transparență din partea guvernelor cu privire la folosirea banului public. Acestea trebuie să prezinte clar și în mod public ce tipuri de cerințe vor impune băncilor cu privire la politicile de acordare a împrumuturilor, structurile de guvernare și remunerație și ce acțiuni vor întreprinde pentru a descuraja speculatorii financiari.

3. Acum este momentul să salvăm planeta

- Recesiunea constituie problema cu caracter imediat, dar cea mai semnificativă provocare a anilor următori o constituie modificările climatice. Singura șansă de a evita o catastrofă ecologică este trecerea rapidă la o economie cu emisii scăzute și cu un consum redus de energie – dar până în prezent nivelul investițiilor necesare în acest scop a avut un efect intimidant.
- În prezent, știm că economia europeană necesită investiții considerabile pentru a evita căderea într-o recesiune profundă și de durată. Solicităm un pachet de investiții ecologice la nivel european – un glonț magic care să atingă concomitent ambele ținte.
- Europa este lider mondial în sectoare care înregistrează o dezvoltare rapidă cum ar fi de exemplu biotehnologia, bunurile cu impact scăzut asupra mediului și tehnologia de generare a energiei regenerabile. Social-democrații europeni au întocmit un program de acțiune pentru crearea a **10 milioane de noi locuri de muncă până în 2020 prin dezvoltarea sectorului ecologic**. Pentru a atinge aceste obiective și pentru a onora angajamentele europene față de schimbările climatice sunt necesare investiții masive. Solicităm liderilor europeni să răspundă acestei provocări printr-un pachet de măsuri și investiții ecologice care să redea locurile de muncă pierdute europenilor și să ne apropie de îndeplinirea obiectivelor privind climatul și sursele de energie.

4. Cooperarea și solidaritatea – mai mult ca niciodată, acestea servesc intereselor noastre

- Ca și în Europa, la nivel mondial efectele crizei financiare sunt resimțite mai puternic de categoriile cele mai vulnerabile. Organizația Internațională a Muncii a estimat că în anul următor vor dispărea 150 de milioane de locuri de muncă în statele în curs de dezvoltare ca urmare a crizei de credite din statele bogate. Statele mai puțin dezvoltate pierd capitaluri de care este mare nevoie deoarece instituțiile financiare caută să își pună banii la adăpost de criză.
- Europa se mândrește în mod îndreptățit cu faptul că este de departe cel mai mare donator la nivel mondial. Cu toate acestea, nu avem nicio șansă de a atinge obiectivele de dezvoltare ale mileniului dacă nu sunt restabilite legile de bază ale sistemelor globale de finanțare și comerț pe o bază mai stabilă și progresistă.
- În plus, atât timp cât partenerii noștri comerciali sunt afectați de recesiune, este dificil pentru statele europene să depășească la rândul lor recesiunea. Pe lângă angajamentele de ordin moral luate în vederea îndeplinirii obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, avem nevoie de piețe puternice care să achiziționeze bunurile și serviciile oferite de Europa – ceea ce ajută statele în curs de dezvoltare ne este și nouă favorabil.

- Este clară lecția care trebuie învățată ca urmare a prăbușirii sistemului financiar: acțiunile coordonate la nivel european au reușit acolo unde au dat greș eforturile naționale. Iar în cadrul economiei reale, acțiunile coordonate – atât la nivel european, cât și la nivel global – vor fi mult mai puternice decât soluțiile cu caracter pur național. Ne alăturăm solicitărilor pentru încheierea unui nou acord similar celui de la Bretton Woods pentru înființarea unei noi guvernări globale mai responsabile, mai stabile și mai echitabile.
- Pe termen scurt, planul de redresare al G20 trebuie să asigure că FMI, împreună cu băncile centrale, cu guvernele din statele dezvoltate și cu fondurile suverane de investiții care dețin cantități mari de lichidități pun credite suficient de mari la dispoziția statelor în curs de dezvoltare pentru a le ajuta față de recesiunii. Trebuie, de asemenea, finalizată cu succes Runda de la Doha, ajungându-se la o concluzie favorabilă dezvoltării.

5. Economiiștii să revină pe băncile școlii (valabil și pentru oamenii politici)

- În doar câteva săptămâni din acest an, lumea economică a suferit întoarceri cu 180 de grade. Idei care au condus lumea timp de 30 de ani și care au fixat granițele a ceea ce era posibil din punct de vedere politic, care au dominat discursurile politice și economice s-au dovedit a fi false.
- La fel de brusc, adevăruri vechi – care fuseseră de multă vreme excluse din politica europeană – au fost redescoperite. Fără reglementări puternice și supraveghere publică, piețele – în special cele financiare – sunt inerent instabile. Guvernele trebuie să fie garanți atât ai integrității sectorului financiar, cât și ai nivelului de activitate economică.
- Gestionarea cererii este din nou una dintre principalele responsabilități guvernamentale. În prezent, datorită instabilității instrumentelor monetare, politica fiscală este cel mai puternic instrument de luptă contra recesiunii.
- Am aflat, de asemenea, prin experiențe dureroase, care sunt pericolele creșterii prea rapide a sectorului financiar cauzate de inovații financiare neconținute care caută soluții din ce în ce mai sofisticate centrate pe piață pentru a face față riscurilor – de exemplu volatilitatea cursului valutar – și care țineau în trecut de competența guvernului.
- Fiecare mare eșec al modelului de guvernare economică conduce la modificări profunde ale modului în care este predată economia și ale felului în care suntem:
 - o Marea criză financiară din anii 1930 a dus la trei decenii de „capitalism al bunăstării” după cum era numit de Keynes;
 - o Stagflația din anii 1970 a condus la o contra-revoluție monetară care ne-a guvernat până în prezent.
- Acum că idolatria pieței și lăcomia care au constituit filozofia ultimilor 30 de ani au dat greș, acest lucru trebuie să determine o auto-analiză minuțioasă a politicienilor și a economiștilor. Economiiștii trebuie să redescopere o viziune mai largă a modului în care profesia lor poate contribui la construcția unei societăți mai bune. Iar politicienii trebuie să învețe să se gândească foarte bine înainte de a renunța la răspunderile pe care și le-au asumat pentru favorizarea piețelor financiare.

